

Innehåll

1. Morfologi och syntax. En översikt 1
  - I. Ordet som grammatisk enhet 1
  - II. Morfologi 1
  - III. Syntax 7
2. Substantiv 19
  - I. Form, betydelse och funktion 19
  - II. Genus 22
  - III. Species 29
  - IV. Numerus 36
  - V. Kasus 45
3. Substantivfrasen 50
  - I. Översikt 50
  - II. Kärnled+attribut 50
  - III. Kärnled+apposition 54
  - IV. Species 57
4. Adjektiv 62
  - I. Form, betydelse och funktion 62
  - II. Komparation 64
  - III. Kongruensböjning 68
  - IV. Självständigt adjektiv 71
  - V. Adjektivfrasen 73
5. Pronomen 75
  - I. Pronominella ord 75
  - II. Substantiviska pronomen 77
  - III. Adjektiviska pronomen 79
  - IV. Pronominella adverb 82
  - V. Definita pronomen och adverb 83
  - VI. Personliga och possessiva pronomen 85
  - VII. Demonstrativa pronomen och adverb 91
  - VIII. Relativa pronomen och adverb 92
  - IX. Interrogativa pronomen och adverb 94
  - X. Indefinita pronomen och adverb 96

6. Räkneord   100

- I. Betydelse: grundtal och ordningstal   100
- II. Form   100
- III. Substantiv och adjektiv bildade av räkneord   102
- IV. Funktion   103

7. Verb   105

- I. Översikt   105
- II. Böjningstyper och böjningsformer (översikt)   106
- III. Verbets böjningstyper   106
- IV. Verbets böjningsformer   112
- V. Verbets betydelse och funktion   116
- VI. Aktionssätt   117
- VII. Aspekt   119
- VIII. Tempus   120
- IX. Modus   128
- X. Diates   133
- XI. Rektion   139

8. Infinitiv, particip och supinum   142

- I. Infinitiv   142
- II. Particip   146
- III. Supinum   151

9. Verbfrasen   154

- I. Form och betydelse   154
- II. Hjälpverb+huvudverb   154
- III. Övriga verbfraser   156

10. Partiklar. Allmän översikt   159

- I. Funktionsgrupper   159
- II. En partikel — flera funktioner   160

11. Adverb   162

- I. Ordbildning   162
- II. Komparation   164
- III. Betydelse och funktion   165
- IV. Adverbfrasen   169

12. Preposition 170

- I. Ordbildning 170
- II. Betydelse 171
- III. Funktion 172
- IV. Prepositionsfras 174

13. Subjunktion 180

14. Konjunktion 184

- I. Konjunktion och konjunktionellt adverb: översikt 184
- II. Konjunktion och konjunktionellt adverb: samverkan 184
- III. Betydelserelationer 185
- IV. Funktion: paratax och hypotax 189
- V. Konjunktionens position 190

15. Interjektion 192

- I. Betydelse 192
- II. Funktion 194
- III. Form 195

16. Satsen: huvudsats 196

- I. Översikt 196
- II. Verballed 198
- III. Subjekt 200
- IV. Objekt, predikativ och adverbial (översikt) 206
- V. Objekt 209
- VI. Predikativ 215
- VII. Adverbial 221
- VIII. Satsschemat 226
- IX. Huvudsatsens funktion 232

17. Satsen: bisats 234

- I. Bisatsens form 234
- II. Bisatsens funktion 238

18. Hypotaktisk satsfogning 241

- I. Explikativ bisats 241
- II. Implikativ bisats 243
- III. Rörlig bisats 249

X   **Innehåll**

IV. Bisatsens position   259

V. Bisats som led i bisats   262

19. Satsflätning och satsklyvning   264

I. Satsflätning   264

II. Satsklyvning (emfatisk utbrytning)   268

20. Fritt meningsled   271

I. Dubbelt satsled   271

II. Fritt fundament   272

III. Inskott   273

21. Meningsbyggnad   276

I. Meningens form och betydelse   276

II. Meningen: en betydelseenhet   276

III. Meningen: en prosodisk enhet   279

IV. Meningen: en syntaktisk enhet   281

Litteraturanvisningar   284

Sakregister 293

Ordregister   300

Ordregister

Registret är uppdelat på ett sak- och ett ordregister. Siffrorna hänvisar till paragrafnummer. Med siffror i kursiv anges huvudställe vid ett uppslagsord.

annan annat andra: indefinit pronomen 324 ff.; *den andre/a*: demonstrativt pronomen 307 ff.; räkneord 336: 1

antingen ... eller: numerus vid parataktiska led 136 b; konjunktion 603, 610: 2

att (infinitivmärke) 471, 476—481, 510: 2, 524: 1, 526

att (subjunktion) 526, 592, 594, 595, 597, 600, 607; huvudsats 759 f.; utropssats 786, 922, 937; explikativ bisats 788—798; kausal *att*-sats 823; satsflätning 881; satsklyvning 893

---

bliva+perfekt particip: diates 441 b, 443—449, 485; verbfras 513: 1

bliva+presens particip (verbfras) 494 b, 512: 1

båda: substantivfras 183 c; adjektiviskt pronomen 272; indefinit pronomen 324 ff.

både ... och: numerus vid parataktiska led 136 a; konjunktion 603, 606, 609: 4

bügge, se *båda*

---

dels ... dels: numerus vid parataktiska led 136 b; konjunktion 603, 609: 3

den det de:

1. bestämd fristående artikel 164 f., 181, 183, 186

2. personligt pronomen: individuellt genus 76, 81—82; substantiviskt pronomen 257, 259, 261 f.; adjektiviskt pronomen 267—278; anaforisk syftning 286; personligt pronomen 289—306; 'han, hon' 82

3. demonstrativt pronomen 307—312

4. determinativ syftning: substantivfras (species) 181, 186 a; definit pronomen (syftning) 287; växlingen *de*—*dem* 814—816; önskesats (*den som ...*) 919, 934 c

den där/den här (demonstrativt pronomen) 307—312; adjektiviskt pronomen 277; deiktisk syftning 285

denne/a detta dessa (demonstrativt pronomen) 307—312; substantivfras (species) 164 f., 181, 183, 186 c; adjektiviskt prono-

men 267—278; anaforisk syftning 286

densamme/a detsamma desamma (pronomen): adjektiviskt pronomen 267 ff.; demonstrativt pronomen 311

det: dividuellt genus 72 ff.; opersonligt subjekt 658—661; formellt subjekt 658, 663—666 a; presentering 666 a; förberedande subjekt 653, 667—670, 857, 897; opersonligt objekt 694; förberedande objekt 695; satsklyvning (= emfatisk utbrytning) 666 b, 885—893; dubbelt satsled 897

då (partikel): funktion 526; pronominellt adverb 279 ff.; demonstrativt adverb 312, 828; relativt adverb 313 ff., 800, 805 a; subjunktion 598; temporal subjunktion 831 f.; kausal subjunktion 836 f.

där (pronominellt adverb) 279 ff.; demonstrativt adverb 312; relativt adverb 313 ff.; opersonlig konstruktion 665 a; relativ bisats 810 a; fri relativ bisats 812 f., 859; relativ anknytning 822 a

därför att (kausal subjunktion) 598 b, 837 a

---

efter (partikel): funktion 526; bisatsinledare 769 b (temporal), 572, 594, 836 (kausal);

efter det (= *efter det att*) 594, 769 b

egen (pronominellt förstärkningsord) 306

ehuru (koncessiv subjunktion) 598 b, 849; subjunktionsfras 601 b

eller (konjunktion) 603—607, 610; 618; position 621; numerus vid parataktiska led 136 b

en:

1. obestämd artikel 91, 102, 106 f., 109—112, 115; substantivfras (species) 181, 189

2. indefinit pronomen 257, 267 ff., 324 ff.

3. räkneord 334 a

ena (*rackare*) (indefinit pronomen) pluralis 91, 329 a

(*den*) *ene/a* (pronomen): substantivfras 165 b, 183 c; demonstrativt pronomen 310; indefinit pronomen 329 b

(*den*) *ende/a, en enda* (pronomen): substantivfras 165 b, 183 c; adjektiviskt pronomen 270 b; indefinit pronomen 329 c; *endaste* 274

er/eder:

1. personligt pronomen 257, 290 f.
2. possessivt pronomen 267 ff., 289 ff.;
Eders/Ers (Majestät) 273, 292

fast, fastän (partikel): funktion 526; subjunktion 598 b, 601 b, 848; konjunktion 603—605, 611: 2, 621

fler — flera 210 c

få + perfekt particip (verbfras) 513: 2

för (partikel): funktion 526; kausal subjunktion (= *därför att*) 594, 837 a; final subjunktion (= *för att*) 769 b, 854; verbpartikel (predikativ) 706, 711 f., 717, 720; konjunktion (jfr *ty*) 603—605, 612: 1, 619, 621

för att: final subjunktion 598 c, 854; kausal subjunktion 594, 837 a; *för att* + infinitiv 576; *för (stor) för att* 853

förrän 833 (jfr *innan*)

genom att: subjunktion 598 e; + infinitiv 576
göra (pronominellt verb) 249, 255; verballed 647: 2, 740, 742 d, e; satsflätning 872; satsklyvning 890 c; dubbelt satsled 897

han (pronomen): substantiv (*han*-genus) 76—80, 84—86; substantiviskt pronomen 257, 259—261, 264; anaforisk syftning 286; determinativ syftning 287; personligt pronomen 289 ff.; demonstrativt pronomen 308; *han—denne* 310 b

hava + supinum (verbfras): aspekt 387, 389; tempus 388, 394 f., 402—410; modus 429; supinum 497 ff.; verbfras 511

hava + perfekt particip (verbfras) 513: 2

hava att + infinitiv: modus 426, 436; verbfras 510: 2

hon (pronomen): substantiv (*hon*-genus) 76—80, 84—85, 87; personligt pronomen 289 ff.

här (pronominellt adverb) 279 ff.; deiktisk syftning 285; determinativ syftning 287; demonstrativt adverb 312; opersonlig konstruktion 661, 665 a; relativ bisats 810

innan (partikel): funktion 526; temporal subjunktion 833 f.; jfr *förrän*

ju ... desto (komparativ subjunktion) 598 d, 839 c

komma + presens particip (verbfras) 494 b, 512: 1

komma att + infinitiv: 'råka' 510: 2

komma att + infinitiv: "futurum" 395, 403, 414—417, 510: 2

låta (sig luras) o. d. 454

man ens en (indefinit pronomen) 257, 261; 293; 324 ff.

med (preposition): *med (händerna hängande)* 578, 589, 724 d; (*en kaka*) *med (sylt på)* 581 c

medan (subjunktion): adversativ 598 e; temporal 831

men (konjunktion) 603, 605—607, 611: 1, 619, 621 (position)

må + infinitiv (verbfras): modus 427; allmän relativsats 851; önskesats 920

männe, männstro (frågepartikel): självständig bisats 784 b

måtte + infinitiv (verbfras): modus 420, 427; önskesats 920

när (partikel): funktion 526; interrogativt adverb 279 ff., 317 ff.; relativt adverb 805: 2; temporal subjunktion 598 a, 831 f.

oaktat (participiell partikel): preposition 496, 556, 580 b; subjunktion *oaktat (att)* 496, 849

och (konjunktion) 603—607, 609, 618; position 621; numerus vid parataktiska led 136 a; hypotax 620, 647: 2

också (konjunktionellt adverb) 603, 606, 609: 3—4

om (partikel): funktion 526; subjunktion 592; interrogativ subjunktion 597, 787—798, 881; konditional subjunktion 598 b, 601 b, 842—847; utrops- och önskesats 786, 919, 937

samt (konjunktion) 603—605

sedan (partikel): funktion 526; demonstrativt adverb 312; preposition 562; temporal subjunktion 832

sig (personligt reflexivt pronomen) 257, 259, 262, 286, 289 ff.; reflexiv syftning 298—

303; medial diates 442; reflexiv konstruktion (reaktion) 464

sin (possessivt reflexivt pronomen) 267—278, 286, 289 ff.; reflexiv syftning 298—303

själv (pronominellt förstärkningsord) 270 c, 276, 306; substantivfras (species) 183 c; *självaste* 274

skall+infinitiv (verbfras): futural betydelse ("futurum") 395, 414—418; "futurum exactum" 403; final bisats 854

skulle+infinitiv (verbfras): futural betydelse 395, 419; modus 420, 425, 429 f., 433; konditional satsfogning 841, 846 f.; final bisats 854

som (partikel): funktioner 526

1. relativt pronomen 257, 259, 286, 313 ff.; implikativ bisats 799—823; satsflätning 882; satsklyvning 885—893

2. subjektsmärke 323, 654: 1, 770, 812, 878

3. subjunktion 581 a, 594, 598, 601; kausal subjunktion 836 f.; komparativ subjunktion 838—841; *som (om)* komparativ konditionalsats 598, 758, 840 d, 841; utropssats 786; *som*+superlativ (*som störst*) 213

4. komparativ konjunktion 603—606, 609: 4, 614, 619

5. verbpartikel vid predikativ 706, 710, 711 f., 717 f., 720, 723—726

så (partikel): funktioner 526

1. pronominellt adverb 287, 311, 828 f., 900; *så liten/kvinna hon är* 849

2. subjunktion: konsekutiv 594, 769 b, 853; final 854

3. konjunktion (konklusiv) 603, 613: 1, 619, 621

så att (subjunktion) 598 c; konsekutiv 853; final 854

såväl ... som (konjunktionellt adverb+konjunktion) 603, 606, 609: 4; numerus vid parataktiska led 136 b

till (partikel): funktioner 526; preposition+genitiv 151 b, 575; bisatsinledare (= *tills*) 769 b; verbpartikel vid predikativ 706, 709, 712, 715, 717

ty (konjunktion) 603—605; 612: 1

utan (partikel): funktioner 526; konjunktion 603—607, 611: 3

utan att+infinitiv 576

utom (partikel): funktioner 526

vad (pronomen) 257, 259, 265; relativt pronomen 313 ff., 800, 811—813; interroga-tivt pronomen 317 ff.; *vad (skönt) att*: utropssats 922; *vad ... än* (indefinit pronomen): allmän relativsats 329 d, 851

vara+perfekt particip (verbfras): tempus 411—413; diates 441 b, 447—449, 499; verbfras 513: 1

vara+presens particip (verbfras) 512: 2

vara att+infinitiv (verbfras): modus 426; diates 455; verbfras 510: 2

varandra (reciprokt pronomen) 257, 261, 286, 289 ff., 305, 442

vare sig ... eller (konjunktionellt adverb+konjunktion) 603, 606, 610: 4; koncessiv satsfogning 848, 852; numerus vid parataktiska led 136 b

varken ... eller (konjunktionellt adverb+konjunktion) 603, 610: 3—4; numerus vid parataktiska led 136 b

var sin (distributivt reflexivt pronomen) 286, 289 ff., 304; substantivfras (species) 186 c

vars (relativt pronomen; genitiv) 257, 286, 313 ff.

vem (interrogativt pronomen) 257, 259, 264 f., 317 ff.; *vem ... än* (indefinit pronomen): allmän relativsats 329 d

vilken vilket vilka (pronomen) 267—278, 286; relativt pronomen 313 ff., 822 b; interroga-tivt pronomen 317 ff., substantiv-fras 164 f. (pronomenfält), 189 (species)

visserligen ... men (konjunktionellt adverb+konjunktion) 603, 606, 611: 1

än (partikel): komparativ subjunktion 594, 598, 601 a; komparativ konjunktion 603, 614, 838—840

än ... än (konjunktionellt adverb) 603, 609: 3; numerus vid parataktiska led 136 b

även om (koncessiv subjunktion) 598 b, 848, 850